

DOI: 10.32347/2786-7269.2025.12.228-239

УДК323

д.політ.н., професор **Переґуда Є.В.**,
pereguda.iev@knuba.edu.ua, ORCID: 0000-0001-7561-7193,
Київський національний університет будівництва і архітектури,
д.політ.н., професор **Коваленко А.А.**,
kovalenko_anatolii@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0771-9707,
Інститут держави і права ім. В.М. Корецького

ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ПОЛІТОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

В певних колах науковців побутує думка, що регіональний розвиток – предмет економічної теорії, галузі публічного управління та адміністрування, але не політології. Це обмежує потенціал дослідження державної політики у цій сфері. Метою статті є актуалізація політологічних аспектів політики регіонального розвитку.

Згідно з Хартією регіоналізації ЄС, регіон – це територія, яка з географічної точки зору створює політичну цілісність, або комплекс територій, який є закритою структурою і населення якого визначається певними спільними рисами та виявляє бажання й надалі зберігати існуючу цілісність. Політика регіонального розвитку – різновид діяльності політичних суб'єктів заради досягнення визначених стратегічних цілей розвитку.

Орієнтиром для України в цій сфері була відповідна політика ЄС. Аналіз динаміки європейських стратегій регіонального розвитку свідчить про зростання питомої ваги питань соціально-політичного розвитку на противагу суто економічних критеріїв. Також останніми часами відчутна децентралізація розробки і реалізації політики регіонального розвитку.

В статті проаналізовані інституційні рамки політики регіонального розвитку в Україні, а також її недоліки. Тенденції в цілому співпадають з європейськими. Йдеться, зокрема, про відхід від суто економічного та розширення розуміння згуртованості суспільства, підвищення ефективності багаторівневого врядування, акцентування на питаннях гендерної політики. Коло суб'єктів політики регіонального розвитку розширюється за рахунок органів місцевого самоврядування та неурядових організацій. Реформування політики регіонального розвитку в умовах війни тісно пов'язане з посиленням європейського вектору зовнішньої політики України.

Проведене дослідження дало змогу зробити висновок, що політика регіонального розвитку тісно взаємодіє з політико-владними відносинами у суспільстві, а відтак є предметом дослідження політичної науки.

Ключові слова: регіон; політика регіонального розвитку; стратегія регіонального розвитку; Європейський Союз; децентралізація; місцеве самоврядування; територіальні громади; євроінтеграція..

Актуальність. У 2022 році довелося зіткнутись з думкою деяких працівників тодішнього Міністерства розвитку громад та територій України. Вони стверджували, що адміністративно-територіальна реформа 2020 року вичерпала політичні завдання реформи регіонального управління в Україні й подальші її завдання стосуються виключно економічної, соціальної, науково-технічної сфер суспільного життя, але не політики. З цим неможливо погодитись. Справа не лише в тому, що реформа 2020 року не торкнулася обласного рівня, управління на якому є одним з найскладніших питань регулювання регіональної політики. Самі формування та реалізація політики регіонального розвитку тісно пов'язані, зокрема, з питаннями взаємодії держави та місцевого самоврядування, різних політичних сил, які впливають на діяльність органів публічної влади, навіть зовнішньополітичними відносинами України. Але вказана думка чиновників глибоко вкорінена в певних колах не лише владної верхівки, а й науковців. Часто висловлюється точка зору, що регіональний розвиток – предмет економічної теорії, галузі публічного управління та адміністрування, але не політології

Сприяє цьому й відносна пасивність політологічної спільноти, яка побоюється торкатися проблем, при дослідженні яких домінують представники вказаних галузей. Серед найбільш відомих дослідників регіонального розвитку були й є переважно саме вони – В. Вакуленко, З. Варналій, Б. Данилишин, М. Долішній, Я. Жаліло, В. Кравців, В. Куйбіда, М. Орлатий, С. Романюк, І. Сторонянська, А. Ткачук, М. Чумаченко, С. Шульц та багато інших економістів та держуправлінців. На нашу думку, така ситуація обмежує потенціал наукового вивчення цих проблем.

Метою статті є актуалізація політологічних аспектів політики регіонального розвитку, підтвердження гіпотези, згідно з якою вона взаємодіє із сферою владних відносин у суспільстві, впливає на процеси завоювання, утримання та використання влади.

Методи і методологія. В дослідженні використовуються такі методи як структурно-функціональний, який змушує вивчати, яким чином владні відносини впливають на формування та реалізацію політики регіонального розвитку. Також для нас важливі деякі напрями неінституціонального підходу, зокрема історичний, нормативний інституціоналізм, інституціоналізм раціонального вибору. Крім того, ми використовували історичний метод, оскільки були зацікавлені у вивченні процесів становлення політики

регіонального розвитку (елементи й синхронного, й діахронного аналізу), порівняльний, що зумовлене співставленням політики регіонального розвитку в Україні та країнах Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Визначаючи парадигми регіону, дослідники, крім регіону-корпорації, виокремлюють парадигми регіону-квалідержави, регіону як інституційної одиниці, а також регіону-соціуму. Останній визначають, серед іншого, як сукупність осіб, об'єднану не лише економічним, а й, зокрема, політичним простором. [2, с. 35] Але тоді чому характерні ознаки регіону вони вбачають лише в явищах економічного характеру? [2, с. 35-36] Доречне визначення регіону, яке містить Хартія регіоналізації ЄС 1988 року. Згідно з нею, регіоном є «територія, яка з географічної точки зору створює політичну цілісність, або комплекс територій, який є закритою структурою і населення якого визначається певними спільними рисами та виявляє бажання й надалі зберігати існуючу цілісність. [Цит. по: 17] Традиційним для вітчизняної науки є визначення регіону як адміністративно-територіальної одиниці субнаціонального рівня, утвореної в законодавчому порядку з урахуванням історичних, політичних, соціальних і культурних особливостей з метою здійснення державної політики та реалізації спільних інтересів населення, що забезпечується діяльністю територіальних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Регіональну політику українське законодавство визначає як «систему цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної і культурної самобутності». [15]

Політичний зміст регіональної політики зумовлюється тим, що її ключовою метою є збереження територіально-політичної системи, якою є держава. Вона спрямована на забезпечення переважання доцентрових сил над відцентровими на всій території держави. Так, в Євросоюзі політика регіонального простору називається *cohesion policy* – політика згуртування. Це завжди було актуальним й для України, яка знаходиться на геополітичному зламі. Перед розробниками регіональної політики в ній завжди стоїть питання знаходження моделі, яка б забезпечувала переважання доцентрових сил та водночас соціально-економічний розвиток і політичну стабільність регіональних спільнот. [12]

При цьому регіональна політика несе низку ризиків, головні з яких стосуються саме політичних відносин. Серед них виокремлюють недостатню

координованість реформ в сфері регіональної політики, зокрема адміністративно-територіальної реформи, реформи місцевого самоврядування; конфлікт між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, відсутність чіткого розмежування прав та повноважень регіональних та місцевих органів управління і, як наслідок, нестабільність нормативно-правових умов реформ; невизначеність чіткої процедури та відсутність чітких критеріїв укрупнення адміністративних одиниць, відсутність у багатьох випадках визначених меж адміністративно-територіальних одиниць, що породжує компетенційні спори, зокрема щодо власності на землю, податків тощо; недосконалість реформування місцевих органів виконавчої влади щодо реалізації ними контролюючих та координуючих функцій тощо. [1]

Під регіональним розвитком часто розуміють «якісні, закономірні зміни у функціонуванні регіональних систем, що мають об'єктивний характер і зумовлені виникненням нових форм зв'язків між соціально-економічними потребами та засобами їх задоволення». [9, с. 320]. Але тоді незрозуміло, чому спрямованість цих змін конкретизується в поняттях прогрес і регрес [9, с. 321], адже за умови декларованого об'єктивного їх характеру вони мають призводити виключно до позитивних змін.

Політика регіонального розвитку – це різновид діяльності політичних суб'єктів з метою забезпечення збалансованого регіонального розвитку, створення та перерозподілу економічних, соціальних та інших ресурсів між регіонами заради досягнення визначених стратегічних цілей розвитку, створення комфортного, безпечного середовища для проживання людини. Отже, однею з найважливіших складових регіонального розвитку є його стратегування, а стратегічні цілі визначаються саме політичним керівництвом. Саме в сфері останнього детермінується модель розвитку регіонів, його пріоритети з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників, настроїв громадян тощо.

Стратегія регіонального розвитку має бути спрямована на гармонізацію відносин між державою та регіоном, узгодження інтересів органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, їх взаємну відповідальність за реалізацію стратегії, які належать насамперед до політичних цінностей.

Орієнтиром для України в сфері регіонального розвитку від початку була відповідна політика країн Європейського Союзу. Європейські принципи регіональної політики акцентують на правах людини, пов'язаних з простором, на демократизмі процесу становлення територіально-політичних систем. Нормативно-правова база ЄС в галузі регіонального розвитку включає, зокрема, Європейську хартію регіонального/просторового планування (Торремолінос, 1983), Керівні принципи сталого просторового розвитку Європейського

континенту (Ганновер, 2000). Згідно з Ганноверською хартією, керівними принципами сталого просторового розвитку є: підтримка збалансованого поліцентричного розвитку, забезпечення заходів з розвитку депресивних населених пунктів, збереження культурної спадщини, підтримка громад у міських та сільських районах, активне залучення громадськості до реалізації нових підходів територіального розвитку. [8]

Принципами політики регіонального розвитку в ЄС є субсидіарність, децентралізація, співробітництво між адміністративно-територіальними одиницями різних рівнів та їх суб'єктами, програмування тощо.

Аналіз динаміки європейських стратегій регіонального розвитку, його цілей та пріоритетів в останні десятиліття свідчить про зростання питомої ваги питань соціально-політичного розвитку на противагу суто економічних критеріїв як показників розвитку у попередні часи. Йдеться, зокрема, про надання пріоритетності науці, національній культурі, примноженню культурної спадщини, безпеці, розвитку інформаційної сфери, людського капіталу та підвищенню ефективності інститутів управління. Коли йдеться про економічне зростання, акцентують на тому, щоб ефекти від нього були більш поширеними, а не обмежувались вузькими шарами населення. [18]

В контексті дослідження політичних аспектів європейського досвіду регіонального розвитку важливо зазначити, що новацією останніх років стала еволюція від політики «єдиного центру» до мультицентристської політики із розвиненою вертикальною та горизонтальною координацією, децентралізація процесів розробки і реалізації політики, зменшення втручання держав у вирішення проблем регіонів та їх зосередженні на розробці правил гри, зростання уваги до механізмів координації.

В Україні політика регіонального розвитку була вперше регламентована в 2005 році. [16] Кабінет Міністрів України мав затверджувати Державну стратегію регіонального розвитку, Верховна Рада АРК, обласні, Київська та Севастопольська міські ради за поданням Ради міністрів АРК, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій – регіональні стратегії розвитку з урахуванням Державної стратегії та спільних інтересів територіальних громад. Запровадження стратегії розвитку регіону відбувається в процесі розроблення та реалізації на її базі комплексу програмно-планових і нормативних документів, зокрема, планів заходів щодо її реалізації стратегії, розробником яких є облдержадміністрації, а затверджують також облради; щорічних програм соціально-економічного розвитку регіонів, цільових регіональних програм; стратегій розвитку внутрішніх територій регіону. Термін дії стратегій становить 7 років, планів заходів з їх реалізації – 3 роки. Крім національного та регіонального, рівнем стратегування було визначено місцевий

рівень. Станом на 21.09.2021 року, тобто незадовго до повномасштабного вторгнення, 520 територіальних громад затвердили відповідні стратегії.

Однак, незважаючи на наявність значної кількості стратегічних, прогнозних і програмних документів, ефективність політики регіонального розвитку, на думку фахівців Національного інституту стратегічних досліджень, була низькою. Причини вони вбачали у відсутності чітко визначеної ієрархії стратегічних документів, неоднозначному тлумаченні суті та призначення різних програмних документів тощо. Найбільш проблемним місцем було визначено взаємовідношення планів заходів з регіональними стратегіями, програмами соціально-економічного розвитку областей та цільовими програмами. Фахівці визначали фрагментарність законодавства та несистемність державної політики. [3]

Іншими недоліками визначали часту зміну нормативно-правових документів з формування стратегій регіонального розвитку, що не сприяло системності і плановірності регіонального планування, відмінність підходів до формування стратегій, складність узгодження пріоритетів розвитку регіонів з пріоритетами державної регіональної політики, статичний характер стратегій та неспроможність реагування на плінність соціально-економічної ситуації, що було наслідком відсутності прогнозної частини у регіональних стратегіях, або сценаріїв розвитку на середньостроковий період, недостатнє врахування інтересів громадськості при розробці стратегій та здійсненні контролю за їх виконанням, зацикленість регіональних стратегій винятково на питаннях даного регіону, їх непов'язаність між собою. [11]

Спробою подолання цих недоліків стало ухвалення Закону «Про засади державної регіональної політики». [15] Правила гри були значно змінені, були встановлені положення щодо визначення ключових цілей, принципів, пріоритетів державної регіональної політики, повноваження її суб'єктів, правила фінансування та моніторингу.

Аналіз державних стратегій регіонального розвитку України, які функціонували останні роки або функціонують наразі, свідчить, що тенденції розвитку політики регіонального розвитку в цілому співпадають з вищевказаними європейськими тенденціями. Так, у Державній стратегії на період до 2020 року ключовими були визначені: Ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів. Ціль 2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток. Ціль 3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку. [5] Натомість у Стратегії на 2021-2027 роки [4] ситуація змінилась. Пріоритетною метою стає формування згуртованої держави. Але, якщо у попередній стратегії ця проблема ставилась переважно в соціально-економічному контексті, то віднині додалися її гуманітарний,

екологічний, безпековий, просторовий виміри. Відповідні пріоритети передбачали формування єдиного інформаційного, культурного простору. Також відзначимо, що у відповідності з практикою ЄС передбачалось ефективне використання економічного потенціалу культурної спадщини. Ціль «Підвищення рівнів конкурентоспроможності регіонів» перемістилась на друге місце. Ціль 3 була піддана суттєвим змінам. Замість ефективного державного управління в ній йдеться про «Розбудову ефективного багаторівневого врядування». Йдеться не лише у використанні поширених на Заході термінів. Йдеться про принципові новації. Зокрема, серед пріоритетів даної цілі на першому місці формування ефективного місцевого самоврядування, не лише вертикальної, а й горизонтальної координації державних політик, а також питання гендерної політики. Отже, наявне посилення соціальних та політичних аспектів. У Стратегії на 2021-2027 також інакше вирішувалась проблема суб'єктів політики регіонального розвитку. Якщо в попередніх документах такими були визначені центральні та місцеві органи виконавчої влади, то тепер до цього переліку додалися органи місцевого самоврядування та неурядові організації.

Наразі затверджена нова редакція Стратегії на 2021-2027 роки. [13] Її оновлення пов'язане з радикальною зміною зовнішнього середовища, а саме повномасштабним вторгненням РФ. В умовах повномасштабного вторгнення склалася нетипова ситуація в управлінні регіональним розвитком, що вимагало нестандартних підходів до вирішення питань соціально-економічного розвитку регіонів, що в свою чергу змусило переглянути довоєнні функції інститутів забезпечення регіонального розвитку та розроблення нових редакцій стратегічних документів регіонального розвитку. [7, с. 41]

Відповідальні за політику регіонального розвитку посадові особи Мінвідновлення серед викликів визначали: втрату людського капіталу; структурні зміни в економіці, втрату експортного потенціалу регіонів; збільшення кількості територій, які потребують державної підтримки; значні руйнування та невідповідність інфраструктури актуальним потребам та безпековим викликам; втрату транзитного потенціалу та вимушену переорієнтацію транспортно-логістичних потоків; екологічну шкоду внаслідок бойових дій та тероризму РФ, мінування та забруднення територій; тимчасову окупацію територій та втрату інституційної спроможності влади на місцевому рівні; невідповідність системи управління регіональним розвитком процедурам та кращим практикам ЄС.

Як зазначали аналітики, актуалізація Стратегії була зумовлена двома основними факторами: наслідками збройної агресії проти України та набуттям статусу нашою державою кандидата в члени Європейського Союзу. Отже, саме

зростання європейського вектору зовнішньої політики України стало головним чинником реформування регіонального розвитку. У звіті Єврокомісії щодо розширення Україні була надана рекомендація щодо оновлення Державної стратегії регіонального розвитку. [6] Дослідники доходять висновку про необхідність синхронізації інструментів регіональної політики України із інструментами Європейського Союзу та адаптації європейських підходів типологізації регіонів до вітчизняних умов з метою усунення диспропорцій у розвитку регіонів, спричинених агресією. [7, с. 41] Інтенсифікація цього процесу призвела до ухвалення змін до засад державної регіональної політики у липні 2022 року. [14]

Водночас Україна знаходиться лише на початку цього шляху. Закон 2022 року, зокрема, доручав сільським, селищним та міським радам протягом 18 місяців затвердити стратегії розвитку громад. [14] Але при цьому необхідно вирішити багато проблем, зокрема щодо взаємодії державної, регіональної та місцевої влад. Наразі національний центр навіть посилює «ручний» контроль над формуванням регіональних стратегій розвитку. [10] Це виглядає логічним в нинішній ситуації, але не зовсім корелює з вищевказаними європейськими тенденціями у цій сфері, а, відповідно, вимагає концептуалізації політичних відносин в контексті формування політики регіонального розвитку.

Висновки.

Проведене дослідження дає змогу зробити висновок, що політика регіонального розвитку тісно взаємодіє зі сферою політико-владних відносин у суспільстві, а відтак є предметом дослідження політичної науки. Наразі ключовим чинником цієї політики виступає європейський вектор зовнішньої політики України, але інституційні рамки політики регіонального розвитку в Україні потребують подальшого приведення у відповідність з європейськими стандартами. Крім того, в контексті внутрішньої політики концептуально не вирішено низку питань взаємодії держави та місцевого самоврядування, яка впливає на характер та процедуру формування політики регіонального розвитку.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням сценаріїв розв'язання вказаних проблем у взаємодії різних рівнів публічної влади, позицій політичних партій та громадських організацій у цій сфері, визначенні сценаріїв подальшого зближення політики в Україні з європейськими стандартами політики регіонального розвитку.

Список використаних джерел:

1. Баєва Ю.Є. Трансформація системи місцевих органів виконавчої влади в контексті політики децентралізації. *Просторовий розвиток*/ 2024. №8. С. 557–572.

2. Возняк Г.В. Регіональний розвиток: сутність та методологічна основа. Регіональна економіка. 2015. №3. С. 34-43.
3. Державна регіональна політика: Ключові угоди, концепції та закони. Частина 1. URL: <https://decentralization.ua/news/18412>. (дата звернення: 18.01.2025).
4. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. №695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 12.01.2025).
5. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. №385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11>. (дата звернення: 12.01.2025).
6. Державна стратегія регіонального розвитку та її роль в процесах відновлення. <https://spilnohub.org/derzhavna-strategiya-regionalnogo-rozvytku-ta-yiyi-rol-v-procesah-vidnovlennya/>. (дата звернення: 05.02.2025).
7. Качмарський Є.І. Регіональна політика в умовах військового стану в Україні. Політичне життя. 2023. №4. С. 37-43.
8. Керівні принципи сталого просторового розвитку Європейського континенту. URL: <https://rm.coe.int/168070018e>. (дата звернення: 28.01.2025).
9. Кузнецов А.О. Регіональний розвиток. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентіві України; Т. 5: Територіальне управління / Харків: ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. С. 320-321.
10. Мінрозвитку продовжує опрацьовувати регіональні стратегії розвитку. Повідомлення від 19.02.2025 р. URL: <https://mtu.gov.ua/news/36571.html>. (дата звернення: 19.02.2025).
11. Оновлення регіональних стратегій задля забезпечення стабільного розвитку. Аналітична записка. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-11/region_strategy-26d31.pdf. (дата звернення: 30.01.2025).
12. Перегуда Є.В. Політика регіонального розвитку (конспект). URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3115>. (дата звернення: 01.02.2025).
13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» від 13.08.2024 р. №940. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/940-2024-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 21.09.2024).
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій: Закон України від 09.07.2022 р. №2389-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>. (дата звернення: 23.01.2025).
15. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 року №156-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 13. Ст.90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>. (дата звернення: 18.01.2025).
16. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. №2850-IV. Втратив чинність на підставі Закону №2389-IX від 09.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#n365>. (дата звернення: 23.01.2025).
17. Сьєрогіна С. Європейські стандарти місцевого самоврядування та регіональна політика ЄС. URL: https://law.karazin.ua/resources/doks2021/mone/prezent/serohina_s-h-tema_no4_rehionalizatsiia_ta_rehionalizm-_bazovi_kontseptsii_ta_typolohiia.pdf. (дата звернення: 08.01.2025).
18. Krat M. Стратегія «Європа-2020»: у центрі – людина. URL: <https://dialog.lviv.ua/strategiya-uevropa-2020-u-tsentri-lyudina/>. (дата звернення: 23.06.2024).

Professor **Ievgen PEREHUDA**,
Kyiv National University of Construction and Architecture,
Professor **Kovalenko Anatolii**,
V.M. Koretsky Institute of State and Law NAS of Ukraine

POLICY OF REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF POLITICAL RESEARCH

In some circles, there is an opinion that regional development is a subject of economic theory, public management and administration, but not political science. This limits the potential of public policy research. The aim of the article is to update the political science aspects of regional development policy.

According to the EU Regionalization Charter, a region is a territory that, from a geographical point of view, creates political integrity, or a complex of territories that is a closed structure and whose population is defined by certain common features and expresses a desire to continue to maintain the existing integrity. Regional development policy is a type of activity of political entities in order to achieve certain strategic development goals.

The reference point for Ukraine in this area was the relevant EU policy. Analysis of the dynamics of European regional development strategies indicates an increase in the specific weight of socio-political development issues as opposed to purely economic criteria. Also, recently, decentralization of the development and implementation of regional development policy has been noticeable.

The article analyzes the institutional framework of regional development policy in Ukraine, as well as its shortcomings. The trends generally coincide with European ones. This includes, in particular, a departure from a purely economic and broadening understanding of social cohesion, increasing the effectiveness of multi-level governance, and focusing on gender policy issues. The range of subjects of regional development policy is expanding at the expense of local governments and non-governmental organizations. Reforming regional development policy in wartime is closely related to the strengthening of the European vector of Ukraine's foreign policy.

The conducted research allowed us to conclude that regional development policy closely interacts with political and power relations in society, and therefore is the subject of political science research.

Keywords: region; regional development policy; cohesion policy; regional development strategy; European Union; decentralization; local self-government; territorial communities; European integration.

REFERENCES:

1. Baieva Yu. (2024). Transformatsiia systemy mistsevykh orhaniv vykonavchoi vlady v konteksti polityky detsentralizatsii. [Transformation of the system of local executive authorities in the context of decentralization policy]. *Prostorovyi rozvytok*. №8. S. 557-572. URL: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2024.8.557-572>. (Retrieved November 01, 2024). {in Ukrainian}
2. Vozniak H.V. Rehionalnyi rozvytok: sutnist ta metodolohichna osnova [Regional development: essence and methodological basis]. *Rehionalna ekonomika*. 2015. №3. S. 34-43. S. 35. {in Ukrainian}
3. Derzhavna rehionalna polityka: Kliuchovi uhody, kontseptsii ta zakony [State regional policy: Key agreements, concepts, and laws]. Chastyna 1. Retrieved January 18, 2025, from: <https://decentralization.ua/news/18412>. {in Ukrainian}
4. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky [State strategy for regional development for 2021-2027]: Zatv. Postanovoioiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.08.2020 r. № 695. Retrieved January 12, 2025, from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>. {in Ukrainian}
5. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku [State strategy for regional development for the period until 2020]: Zatv. Postanovoioiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06.08.2014 r. №385. Retrieved January 12, 2025, from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11>. {in Ukrainian}
6. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku ta yii rol v protsesakh vidnovlennia [State strategy for regional development and its role in recovery processes]. Retrieved February 05, 2025, from: <https://spilnohub.org/derzhavna-strategiya-regionalnogo-rozvytku-ta-yiyi-rol-v-proczesah-vidnovlennya/>. {in Ukrainian}
7. Kachmarskyi Ye. I. (2023). Rehionalna polityka v umovakh viiskovoho stanu v Ukraini [Regional policy under martial law in Ukraine]. *Politychne zhyttia*. №4. S. 37-43. S. 41. {in Ukrainian}
8. Kerivni pryntsypy staloho prostоровoho rozvytku Yevropeiskoho kontynentu [Guiding principles for sustainable spatial development of the European continent]. Retrieved January 28, 2025, from: <https://rm.coe.int/168070018e>. {in Ukrainian}
9. Kuznetsov A.O. Rehionalnyi rozvytok. Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia [Regional development. Encyclopedia of public administration]: u 8 t. / Nats. akad. derzh. upr. Pry Prezydentovi Ukrainy; T. 5: Terytorialne upravlinnia. Kh.: KharRI NADU «Mahistr», 2011. S. 320-321. Retrieved January 28, 2025 from: <https://rm.coe.int/168070018e>. {in Ukrainian}
10. Minrozvytku prodovzhuie opratsovuvaty rehionalni stratehii rozvytku. [The Ministry of development continues to work on regional development strategies].

Povidomlennia vid 19.02.2025 r. from: <https://mtu.gov.ua/news/36571.html>. {in Ukrainian}

11. Onovlennia rehionalnykh stratehii zadlia zabezpechennia stabilnoho rozvytku [Updating regional strategies to ensure sustainable development]. Analitychna zapyska. Retrieved January 30, 2025, from: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-11/region_strategy-26d31.pdf. {in Ukrainian}

12. Pehuda Ye.V. Polityka rehionalnoho rozvytku (konspekt) [Regional development policy (summary)]. Retrieved February 01, 2025, from: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3115>. {in Ukrainian}

13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky» [«On amendments to the state strategy for regional development for 2021-2027»] vid 13.08.2024 r. №940. Retrieved September 21, 2025, from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/940-2024-%D0%BF#Text>. {in Ukrainian}

14. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zasad derzhavnoi rehionalnoi polityky ta polityky vidnovlennia rehioniv i terytorii [On amendments to certain legislative acts of Ukraine regarding the principles of state regional policy and the policy of regeneration of regions and territories]: Zakon Ukrainy vid 09.07.2022 r. №2389-IKh. Retrieved January 23, 2025, from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>. {in Ukrainian}

15. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky [On the principles of state regional policy]: Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 roku №156-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady. 2015. № 13. St.90. Retrieved January 18, 2025, from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>. {in Ukrainian}

16. Pro stymuliuвання rozvytku rehioniv [On stimulating the development of regions]: Zakon Ukrainy vid 08.09.2005 r. №2850-IV. Vtratyv chynnist na pidstavi Zakonu №2389-IKh vid 09.07.2022. Retrieved January 23, 2025, from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#n365>. {in Ukrainian}

17. Serohina S. Yevropeiski standarty mistsevoho samovriaduvannia ta rehionalna polityka YeS [European standards of local self-government and EU regional policy]. Retrieved January 08, 2025, from: https://law.karazin.ua/resources/doks2021/mone/prezent/serohina_s-h-tema_no4_rehionalizatsiia_ta_rehionalizm-_bazovi_kontseptsii_ta_typolohiia.pdf. {in Ukrainian}

18. Krat M. Stratehiia «Ievropa-2020»: u tsentri – liudyna [Europe 2020 Strategy: people at the center]. Retrieved June 23, 2024, from: <https://dialog.lviv.ua/strategiya-yevropa-2020-u-tsentri-lyudina/>. {in Ukrainian}